Mielenasiat tutuksi

Oppimisvaikeudet työpaikalla oppimisessa

Ritva Marttila-Vesalainen

Mielenasiat tutuksi
OSAO
OAMK
OULUN AMMATTIKORKEAKOULU
Euroopan unionin osarahoittama
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

OPPIMISVAIKEUDET

Oppimisvaikeudet on sateenvarjokäsite, jolla voidaan viitata:

- lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksiin
- matematiikan vaikeuksiin
- kielellisiin vaikeuksiin
- hahmottamisen vaikeuksiin
- aistiherkkyydet, yli- tai aliherkkyys
- fyysiset rajoitteet
- mielenterveyden häiriöt
- sosiaalisten tilanteiden pelko
- nepsy-piirteet
- aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriöt
- autisminkirjo
- toiminnanohjauksen haasteet
- tarkkaavaisuuden haasteet
- tunnesäätelyn haasteet

Mielenasiat tutuksi
OSAO
OAMK OULUN AMMATTIKORKEAKOULU
Euroopan unionin osarahoittama
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Miltä oppimisvaikeudet voivat näyttäytyä opiskelijan työskentelyssä?

Aloittamisen hitaus tai työhön tarttumattomuus, motivaation puute.

- ei ole ymmärtänyt tehtävän antoa
- ohjeet ovat kirjallisia, kuvallisia tai niihin ei voi palata
- työtehtävän kuuluvat laskutehtävät, mitta, mittamuutokset ahdistavat
- työmuistin kapeus, ei muista tehtävän alkua, tyypillisesti sanoo jo puolessavälissä ohjeita, että joo tiedän …
- hiljainen, ujo opiskelija, joka ei kommentoi tai kysy, sosiaalisten tilanteiden pelko
- väärin tekemisen pelko

Miltä oppimisvaikeudet voivat näyttäytyä opiskelijan työskentelyssä?

Työtehtävän huolimaton tekeminen.

- mielikuva että pitää olla nopea, jotta on hyvä
- aikaa liittyvä hahmottamisen vaikeus, pelkää käyttävänsä liikaa aikaa
- keskittyminen tehtävään on vaikeaa (ääni, valo, haju, motivaatio, osaamisen vaje, yksitoikkoisuus)
- tehtävän työn laatuvaatimukset eivät ole tiedossa tai niitä ei ole hahmottanut
- hahmottamisen haasteet, ei tunnista työhön liittyviä työvaiheita tai työvälineitä, työskentely ympäristöä, ei pysty näkemään mielessään lopputulosta tai matkaa sinne
- kyllästynyt tehtävään pitkäjännitteisyydessä haasteita
- epärealistinen kuva omasta osaamisesta

Mielenasiat tutuksi
OSAO
OAMK OULUN AMMATTIKORKEAKOULU
Euroopan unionin osarahoittama
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Miltä oppimisvaikeudet voivat näyttäytyä opiskelijan työskentelyssä?

Työhön menee kohtuuttomasti aikaa tai se ei valmistu.

- osaaminen ei ole tarpeeksi automatisoitunutta
- ei tiedä milloinka työ on valmis, tai ei uskalla lopettaa, aktiivisuuden puute ja oma-aloitteettomuus
- aikaan liittyvä hahmottamisen vaikeus
- ei uskalla kysyä uudelleen ohjetta, häpeä
- ohjeen lukeminen tai hahmottaminen ei onnistu (kielelliset haasteet)
- pitkittää tehtävää kun epäilee, ettei kykene tekemään vaativampaa tehtävää
- alhainen työskentely motivaatio
- keskittymisen ylläpitäminen kyseiseen tehtävään

Miltä oppimisvaikeudet voivat näyttäytyä opiskelijan työskentelyssä?

Työelämänpelisäännöissä osaamisvajetta.

- aikatauluissa pysymisen haaste (myöhästyy aamusta, tauolta, työpäivän päättyessä)
- ei hahmota ajankulumista,
- työtehtävään liittyvä asiallinen pukeutumine / työvaatteet ja kengät puuttuvat
- henkilökohtainen hygienia haasteet
- ei ole mukana eväitä tms.
- osaamattomuutta asiallisessa käytöksessä asiakkaiden ja työyhteisön jäsenten kanssa
- sitoutumattomuutta työpaikan toimintaperiaatteisiin
- mitä vaitiolovelvollisuus tarkoittaa
- työpaikan ja oppilaitoksen sääntöjen erilaisuus
- vastuu omasta työpanoksesta

Vinkkejä hyvistä tukitoimista

- Käytä riittävästi aikaa perehdyttämiseen (työpaikka, työympäristö, työtehtävät, työkaverit, paras ennaltaehkäisevä keino)
- Sovi ohjauksen tavoista ja pelisäännöistä
- Mitä ohjausta tapahtuu työpaikalta ja mitä ohjausta ohjaavan opettajan taholta
- Kerro olennaiset tiedot tiloista ja työpaikan käytänteistä
- Ole selkeä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa
- Ole mallina omalla esimerkillä, ole oma itsesi
- Ole kärsivällinen
- Varmista että ohjausta on helposti saavutettavissa, kuka muu ohjaa, jos et sinä.

Mielenasiat tutuksi
OSAO
OAMK OULUN AMMATTIKORKEAKOULU
Euroopan unionin osarahoittama
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Vinkkejä hyvistä tukitoimista

- Sovi opiskelijan kanssa realistiset ja taitotasoon sopivat työtehtävä
- Varmista, että opiskelija on ymmärtänyt työtehtävät ja työajat.
- Kannusta kysymään
- Kuuntele, pyydä opiskelijaa kertomaan, esim. miten hän aloittaisi työtehtävän tekemisen
- Pilko työtehtävät osiin ja ohjaa vaihe kerralla.
- Käytä tarvittaessa kuvallisia ohjeita, malleja ja kaavioita.
- Helpota muistamista listoilla ja muistutuksilla tms..
- Tue ja ohjaa työtehtävä alkuun
- Ohjaa onnistumaan ja anna lyhyet ja selkeät ohjeet, yksi tehtävä kerrallaan
- Aikatauluta ja tauota työ selkeästi ja riittävästi.

Mielenasiat tutuksi
OSAO
OAMK OULUN AMMATTIKORKEAKOULU
Euroopan unionin osarahoittama
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Vinkkejä hyvistä tukitoimista

- Seuraa työtehtävän edistymistä ja anna välitöntä palautetta säännöllisesti (älä jemmaa sanomisia)
- Hyväksy ja kannusta (virheystävällisyys, tästä selvitään)
- Tarjoa mahdollisuus onnistumisen kokemukseen (helposta => haastavaan, kasvata opiskelijan vastuut pikkuhiljaa)
- Anna palautetta pienistäkin onnistumisista
- Välitsekkaus miten nyt menee
- Kysy opiskelijalta, mitä hän olisi voinut tehdä paremmin / toisin (haasta opiskelijaa miettimään omaa työskentelyä)
- Rajat tuovat turvaa ja on rakkautta
- Muista että työyhteisön tuki ja avoimuus on iso juttu!

Lisätietoja

- **Erityisen tuen työkalupakki työpaikkaohjaajille. Löytyy täsmällistä tietoa ja ohjeistusta:**
  - **Hahmotusvaikeuksiin**
  - **Aistiyliherkkyyksiin**
  - **Fyysisiin rajoitteisiin**
  - **Mielenterveyden häiriöt**
  - **Sosiaalisten tilanteiden pelkoon**
  - **Nepsy-piirteisiin**
  - **Aktiivisuuden ja tarkkaavuuden haasteisiin**
  - **Autisminkirjo**
  - **Toiminnanohjauksen vaikeudet**
  - **Tarkkaavuuden vaikeudet**
  - **Tunnesäätelyn haasteet**

- Erityisen tuenne tyokalupakkin tyopaikkaohjaajnalle pdf

Mielenasiat tutuksi
OSAO
OAMK
OULUN AMMATTIKORKEAKOULU
Euroopan unionin osarahoittama
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Työelämän rajapinta

Työelämän rajapinta sivustolta lisätietoja ja esimerkkejä

https://www.tyoelamanrajapinta.fi/erityinen-tuki/tyoelamassa-oppiminen/

https://www.tyoelamanrajapinta.fi/erityinen-tuki/erityinen_tyontekija-2/

Jotpa
Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus

https://www.jotpa.fi/fi/tietoa-meista/hankkeet-ja-projektit/tyossa-oppiminen-sujuvaksi-materiaalipankki

Jokainen meistä oppii ja työskentelee omalla tavallaan. Meillä voi olla paljon erilaista osaamista sekä tuen tarvetta.

Watti-opas

https://www.tyoelamanrajapinta.fi/wp-content/uploads/watti-opas-tyopaikkaohjaajille.pdf

OPPIMISVAIKEUKSIEN
tukeminen työelämässä

https://oppimisvaikeus.fi/assets/files/2022/11/Huoneentaulu-oppimisvaikeudet-tyoelamassa-final.pdf
https://oppimisvaikeus.fi/tietoa/perustietoa-kehityksellisista-oppimisvaikeuksista/

Mielenasiat tutuksi

OSAO

OAMK
OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

Euroopan unionin osarahoittama

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Lisätietoja https://ammattipolku.fi/wp-content/uploads/2019/06/HOJKS-kortisto_TOKKA2.pdf

HOJKS- kortisto erityisopiskelijan työssäoppimisen ohjaamiseen. (Vanhat nimikkeet, mutta asiasisältö toimivaa)

01

Hahmottamisen, tarkkaavaisuuden ja keskittymisen vaikeudet (esim. ADHD tai ADD)

Hahmottamisen vaikeudet

- Hahmottamisvaikeuksien ilmeneminen:
  - nähdyn, kuullun tai ympäröivän tilan hahmottaminen vaikeaa
  - työmuistin heikkous, suullisten ohjeiden ymmärtäminen ja ajanhallinta vaikeaa

ADHD tarkkaavaisuus- ja ylivilkkaushäiriö; ADD tarkkaavaisuus-häiriö ilman ylivilkkautta

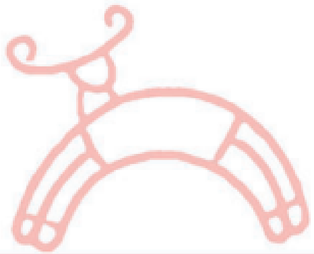
- Tarkkaavaisuusvaikeuksien ilmeneminen
  - keskittyminen, ohjeiden seuraaminen tai työn loppuun tekeminen vaikeaa
  - tavaroiden kadottaminen ja unohtelu
  - vaihteleva suorituskyky
  - huolimattomuus ja ulkopuolisista ärsykkeistä häiriintyminen
- Ylivilkkauden ja impulsiivisuuden ilmeneminen
  - paikoillaan pysyminen vaikeaa
  - esineiden hypistely
  - puhuminen tai toiminta ennen ajattelua
  - toisten keskeyttäminen, häiritseminen, päälle puhuminen

ROVANIEMEN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ · Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus · Vipuvoimaa EU:lta 2007–2013 · Euroopan unioni Euroopan sosiaalirahasto

Hahmottamisen, tarkkaavaisuuden ja keskittymisen vaikeudet (esim. ADHD tai ADD)

Ota huomioon ohjauksessa:

- Ohjattava osaa usein itse kertoa, mikä häntä auttaa.
- Pyri antamaan yksi ohje kerrallaan ja jaa tehtäväohjeet osiin.
- Puhu selkeästi ja rauhallisesti.
- Käytä apuna kuvallisia / kirjallisia ohjeita.
- Tarkista ymmärtäminen.
- Rohkaise, motivoi ja anna palaute suoritetusta tehtävästä välittömästi.
- Pyri antamaan vaihtelevia työtehtäviä päivän mittaan.
- Kiinnitä huomiota työympäristöön:
  - selkeys ja rutiinit
  - rauhallinen ympäristö ja kiireetön ilmapiiri
  - kannustus ja onnistumisen kokemukset.

ROVANIEMEN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ · Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus · Vipuvoimaa EU:lta 2007–2013 · Euroopan uni Euroopan sosiaaliraha

Mahdollisuuksia tutuksi · OSAO · OAMK Oulun ammattikorkeakoulu

Mielenasiat tutuksi

KIITOS!